

مالیہ بین الملل

دکتر سعیدہ صفری
عضو ہئات علمی
دانشگاہ آزاد اسلامی
واحد تہران مرکزی

سرشناسه : صفری، سعیده، ۱۳۴۹ -
 عنوان و نام پدیدآور : مالیه بین الملل / سعیده صفری.
 مشخصات نشر : تهران : دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ۳۰۶ص: جدول، نمودار .
 شابک : 978-964-10-3940-2
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 موضوع : مالیه بین المللی
 رده بندی، گره : ۲۱۳۹۴م/۱۳۵۹HF
 رده بندی، دیو : ۳۳۷
 شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۵۴۰۹۴

عنوان کتاب: مالیه بین الملل

تالیف: سعیده صفری

چاپ اول: ۱۳۹۴

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

طراح جلد: احمد صفری

صفحه آرا: داود سهرابی

ناشر: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

978-964-10-3940-2 ISBN:

شابک:

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

فصل اول: بازار ارز (مفاهیم اولیه)

۲۱	 مقدمه
۲۱	 ۱-۱ نرخ ارز و بازار ارز
۲۴	 ۱-۱-۱ بازار مبادلات ارز فارکس
۲۴	 ۲-۱-۱ سوئیت
۲۶	 ۲-۱ انواع نرخ ارز
۲۷	 ۱-۲-۱ نرخ ارز اسمی (R_n)
۲۷	 ۲-۲-۱ نرخ ارز واقعی (R_r)
۲۸	 ۳-۲-۱ نرخ ارز موثر (R_e)
۳۱	 ۳-۱ انواع نظام‌های ارزی
۳۱	 ۱-۳-۱ نظام نرخ ارز ثابت
۳۲	 ۲-۳-۱ نظام نرخ ارز میخکوب قابل تعدیل
۳۳	 ۳-۳-۱ نظام نرخ ارز میخکوب خرنده
۳۳	 ۴-۳-۱ نظام نرخ ارز شناور
۳۳	 ۵-۳-۱ نظام نرخ ارز شناور مدیریت شده
۳۴	 ۴-۱ انواع مبادلات ارزی
۳۴	 ۱-۴-۱ مبادلات نقدی (تحويل فوری ارز)
۳۴	 ۲-۴-۱ مبادلات سلف
۳۶	 ۳-۴-۱ سفته بازی

- ۱-۳-۴ اثر سفته بازی در نظام نرخ ارز شناور..... ۳۶
- سفته بازی تثبیت کننده ۳۶
- سفته بازی بی ثبات کننده ۳۷
- ۱-۴-۴ هجینگ (خرید و فروش تامینی ارز)..... ۳۷
- ۱-۴-۵ آربیتراژ ۳۸
- ۱-۴-۸ آربیتراژ ارز ۳۹
- آربیتراژ دو جانبه (دو نقطه‌ای)..... ۳۹
- آربیتراژ سه جانبه (مثلثی)..... ۳۹
- ۱-۴-۲ آربیتراژ بهره ۴۰
- الف - آربیتراژ بهره بدون پوشش ۴۰
- ب - آربیتراژ بهره با پوشش ۴۲
- ۱-۴-۶ معاوضه ارز و سوآپ (معاملات پایایی ارز)..... ۴۵
- ۱-۴-۷ معاملات آتی ارز ۴۷
- ۱-۴-۸ اختیار معامله ارز ۴۸

فصل دوم: تراز پرداخت‌ها

- ۵۳ مقدمه
- ۱-۲ روش ثبت مبادلات در تراز پرداخت‌ها ۵۳
- ۲-۲ بررسی اجزا تراز پرداخت‌ها ۵۴
- ۱-۲-۲ حساب جاری ۵۴
- ۲-۲-۲ حساب سرمایه ۵۶
- ۳-۲-۲ حساب ذخایر رسمی بین المللی..... ۵۷
- ۳-۲ روش تنظیم تراز پرداخت‌ها ۶۰
- ۴-۲ نکاتی راجع به تهیه تراز پرداخت‌ها..... ۶۷

۶۷	۱-۴-۲ سکونت
۶۸	۲-۴-۲ پوشش
۶۹	۳-۴-۲ ارزشیابی
۶۹	۴-۴-۲ زمان بندی
۷۰	۵-۴-۲ هماهنگی یا سازگاری بین المللی

فصل سوم : تعدیل ترازپرداخت‌ها

۷۳	مقدمه
۷۴	۱-۳ استخراج منحنی های عرضه و تقاضای ارز
۷۴	۱-۱-۳ استخراج منحنی عرضه و تقاضای ارز با مثال عددی
۷۶	۲-۱-۳ استخراج منحنی عرضه و تقاضای ارز به روش نموداری
۷۷	۱-۲-۱-۳ منحنی تقاضای ارز
۷۹	۲-۲-۱-۳ منحنی عرضه ارز
۸۶	۲-۳ تعادل در بازار ارز و انواع تعادل
۸۷	۱-۲-۳ بررسی تعادل با شیب معمولی عرضه و تقاضای ارز
۸۸	۲-۲-۳ بررسی تعادل با عرضه و تقاضای ارز نزولی (عرضه پر شیب تر)
۹۰	۳-۳ روش های تصحیح (تعدیل) عدم تعادل ترازپرداخت‌ها
۹۰	۱-۳-۳ مکانیسم های تعدیل خودکار ترازپرداخت‌ها
۹۱	۱-۱-۳-۳ روش تعدیل قیمتی
۹۱	۱-۱-۱-۳-۳ روش تعدیل قیمتی در نظام نرخ ارز شناور
۹۱	الف- تعدیل قیمتی با شیب معمولی منحنی های عرضه و تقاضای ارز
۹۲	ب- تعدیل قیمتی با منحنی های عرضه و تقاضای ارز نزولی (عرضه پر شیب تر)
۹۲	ب - ۱ کسری ترازپرداخت‌ها
۹۳	ب - ۲ مازاد ترازپرداخت‌ها
۹۴	ج - تعدیل قیمتی با منحنی های عرضه و تقاضای ارز نزولی (تقاضا پر شیب تر)

- ج ۱- کسری تراز پرداخت‌ها ۹۴
- ج ۲- مازاد تراز پرداخت‌ها ۹۵
- ۳-۱-۱-۲ شرط مارشال - لرنر "روش کشش‌ها جهت تعدیل تراز پرداخت‌ها" ۹۵
- ۳-۱-۱-۴ روش تعدیل قیمتی تراز پرداخت‌ها در نظام نرخ ارز ثابت (نظام پایه طلا) ۱۰۱
- ۳-۱-۳-۲ مکانیسم تعدیل خودکار تراز پرداخت‌ها روش درآمدی ۱۰۶
- ۳-۱-۳-۳ مکانیسم تعدیل خودکار روش پولی (تحت نظام نرخ ارز ثابت) ۱۱۶
- ۳-۴ اثر تغییرات نرخ ارز بر قیمت‌های داخلی و رابطه میادله ۱۱۷
- ۳-۵-۱ نظریه برای قدرت خرید مطلق ۱۱۹
- ۳-۵-۲ نظریه برای قدرت خرید نسبی ۱۲۱

فصل چهارم: مکانیسم‌های سیاستی جهت تعدیل تراز پرداخت‌ها

- مقدمه ۱۲۷
- ۴-۱ روش جذب در تعدیل تراز پرداخت‌ها ۱۲۸
- الف - اشتغال کامل ۱۳۰
- ب - پایین اشتغال کامل ۱۳۰
- ۴-۱-۱ تنزل ارزش پول داخلی جذب و اثر لارسن - متزار - رگر ۱۳۲
- ۴-۲ تراز داخلی و خارجی با سیاست‌های تغییر و جابه جایی هزینه‌ها ۱۳۳
- ۴-۳ مدل ماندل - فلمینگ ۱۳۷
- ۴-۳-۱ استخراج منحنی IS ۱۳۷
- ۴-۳-۲ استخراج منحنی BP (تعادل در تراز پرداخت‌ها) ۱۴۶
- ۴-۳-۴ تعادل مدل ۱۵۳
- ۴-۳-۵ سیاست ترکیبی و طبقه بندی کار آمد بازارها جهت دستیابی به تعادل
- بخش داخلی و خارجی ۱۵۴
- ۴-۴ سیاست‌های پولی و مالی جهت دستیابی به تعادل در نظام نرخ ارز ثابت ۱۵۸

- ۱-۴-۴ سیاست های پولی و مالی برای رفع بیکاری (BP) پر شیب تر از LM) ۱۶۰
- ۲-۴-۴ سیاست های پولی و مالی در وضعیت کسری تراز پرداخت ها و بیکاری ۱۶۳
- ۳-۴-۴ سیاست های پولی و مالی جهت برطرف نمودن بیکاری (BP) کم شیب تر از LM) ۱۶۴
- ۴-۴-۴ دستیابی به تعادل اشتغال کامل با جریان سرمایه کاملاً با کشش ۱۶۶
- ۵-۴-۴ دستیابی به تعادل اشتغال کامل با عدم تحرک کامل سرمایه ۱۶۹
- ۵-۴ سیاست های پولی و مالی جهت دستیابی به تعادل در نظام نرخ ارز شناور ۱۷۱
- ۱-۵-۴ سیاست های پولی و مالی برای رفع بیکاری (BP) پر شیب تر از LM) ۱۷۱
- ۲-۵-۴ سیاست های پولی و مالی برای رفع بیکاری (BP) کم شیب تر از LM) ۱۷۴
- ۳-۵-۴ دستیابی به تعادل اشتغال کامل با جریان سرمایه کاملاً با کشش ۱۷۶
- ۴-۵-۴ دستیابی به تعادل اشتغال کامل با عدم تحرک کامل سرمایه ۱۷۸
- ۶-۴ اثر وضع تعرفه بر واردات و دو نظام نرخ ارز ثابت و شناور ۱۸۰

فصل پنجم: رویکرد پولی تراز پرداخت ها

- مقدمه ۱۸۳
- ۱-۵ یک مدل پولی ساده ۱۸۳
- ۲-۵ تفسیر پول گرایان از عدم تعادل تراز پرداخت ها ۱۸۷
- ۳-۵ معادله پولی نرخ ارز ۱۸۸
- ۴-۵ اثر انبساط عرضه پول تحت نظام نرخ ارز ثابت ۱۹۰
- ۵-۵ اثر انبساط عرضه پول تحت نظام نرخ ارز شناور ۱۹۱
- ۶-۵ انتظارات، تفاوت در نرخ های بهره و ارز ۱۹۲
- ۷-۵ مدل های پولی تعیین نرخ ارز ۱۹۳
- ۱-۷-۵ مدل پولی با قیمتهای انعطاف پذیر ۱۹۴
- ۲-۷-۵ مدل پولی دورنبوش با قیمتهای چسبنده ۱۹۷
- ۳-۷-۵ مدل اختلاف نرخ بهره واقعی فرانکل ۲۰۰

- ۸-۵ رویکرد تراز سید دارایی برای تعیین نرخ ارز ۲۰۳
- اثرات ناشی از عملیات بازار باز OMO ۲۰۸
- اثرات ناشی از عملیات مبادله خارجی (بازار ارز) FXO ۲۰۸
- اثرات ناشی از عملیات مبادله خارجی خنثی SFXO ۲۰۸
- ۸-۵-۱ تحلیل تعادل مدل تراز سید دارایی در بلندمدت ۲۰۹

فصل ششم: الگوی عرضه و تقاضا در اقتصاد باز

- مقدمه ۲۱۱
- ۶-۱ تقاضای کل در اقتصاد بسته ۲۱۱
- ۶-۲ عرضه کلدر اقتصاد بسته ۲۱۳
- ۶-۳ تعادل در اقتصاد بسته ۲۱۸
- ۶-۴ عرضه و تقاضای کل در اقتصاد باز ۲۱۹
- ۶-۴-۱ تقاضای کل اقتصاد باز در سطح نرخ ارز ثابت ۲۱۹
- ۶-۴-۲ تقاضای کل اقتصاد باز در نظام نرخ ارز شناور (انعطاف پذیر) ۲۲۱
- ۶-۵ تعدیل اقتصادی بر اساس عرضه و تقاضای کل در اقتصاد باز ۲۲۳
- ۶-۵-۱ اثر سیاست پولی در اقتصاد باز با قیمت های انعطاف پذیر ۲۲۴
- ۶-۵-۲ اثر سیاست مالی در اقتصاد باز با قیمت های انعطاف پذیر ۲۲۶
- ۶-۵-۳ سیاست های اقتصادی و ملاحظات عرضه ۲۲۷
- ۶-۶ اثر شوک های برونزا در اقتصاد باز با قیمت های انعطاف پذیر ۲۲۹

فصل هفتم: مروری بر نظام های پولی بین المللی

- مقدمه ۲۳۵
- ۷-۱ سیستم های پولی بین المللی از گذشته تا حال ۲۳۵
- ۷-۱-۱ دوره پایه طلا (۱۹۱۴-۱۸۸۰) ۲۳۶
- ۷-۱-۲ دوره بین دو جنگ (۱۹۳۹-۱۹۱۸) ۲۳۸

۲۴۰	۳-۱-۷ سیستم قابل تبدیل به پایه طلا (۱۹۴۴-۱۹۷۰).....
۲۴۳	۱-۳-۱-۷ حق برداشت مخصوص (SDR).....
۲۴۶	۲-۳-۱-۷ سال های گذر (۱۹۷۱-۱۹۷۳).....
۲۴۸	۴-۱-۷ نظام های ارزی از سال ۱۹۷۳ تا کنون.....
۲۵۵	۱-۴-۱-۷ ایجاد یورو.....
۲۵۸	۲-۷ مقایسه نظام های ارزی شناور و تثبیت شده.....
۲۶۰	۱-۲-۷ رایا و معایب نظام نرخ ارز ثابت.....
۲۶۳	۲-۲-۷ رایا و معایب نرخ ارز شناور.....
۲۶۹	۳-۷ نظام های ارزی در کشورهای در حال توسعه.....
۲۷۲	۴-۷ روند تحولات نرخ ارز در ایران.....
۲۷۳	دوره اول: از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۷.....
۲۷۴	دوره دوم: از سال ۱۳۶۷ تا ۱۳۷۱.....
۲۷۵	دوره سوم: از سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۱.....
۲۷۹	دوره چهارم: از سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۹۴.....
۲۸۳	فهرست منابع.....
۲۸۶	نمایه.....
۲۹۰	واژه نامه (انگلیسی- فارسی).....
۳۱۵	واژه نامه (فارسی- انگلیسی).....

پیشگفتار

در دنیای کنونی تقریباً کم‌سوری وجود ندارد که بدون هیچ گونه ارتباطی با دنیای خارج و در شرایط انزواخواهی به حیات خود ادامه دهد. کشورها مبادلات اقتصادی مختلفی را با یکدیگر انجام می‌دهند که عمده‌ترین این مبادلات، صادرات کالا و خدمات، واردات کالا و خدمات و مبادلات مالی بین آنها می‌باشد. لذا سیاست‌هایی برای تنظیم و هدایت جریان‌های فوق مورد نیاز است تا با یک کشور در سطح اقتصاد داخلی و یا در ارتباط با سایر کشورها با مشکلات و عدم تعادل‌های اقتصادی مواجه نگردد. با توجه به اهمیت ارتباط کشورها با یکدیگر، شاخه‌ای از اقتصاد تحت عنوان اقتصاد بین الملل، به بحث و بررسی مسائل مربوط به وابستگی متقابل بین کشورها و سیاست‌هایی که این ارتباط را تنظیم نموده و تاثیر این جریانات بر رفاه کشورها می‌پردازد. به دلیل گستردگی مباحث فوق، تحلیل‌های مورد نظر در دو بخش تجارت بین‌الملل و مالیه بین‌الملل بررسی می‌گردند که به شرح زیر می‌باشند:

۱- **تجارت بین‌الملل**^۱: با استفاده از ابزارهای اقتصاد خرد، اساس و منافع ناشی از تجارت، نظریه‌های خالص تجارت، سیاست‌های بازرگانی بررسی می‌شود. در این بررسی‌ها پول صریحاً وارد بحث نشده و تحلیل‌ها بر اساس قیمتهای نسبی می‌باشند.

۲- **مالیه بین الملل:** با به کارگیری ابزارهای اقتصاد کلان، مفاهیم پولی در سطح بین الملل و عملکرد بازارهای ارز، نظام‌های مختلف ارزی و ساز و کار تعدیل تراز پرداخت‌ها بررسی می‌گردد.

در این کتاب، مطالب مربوط به بخش دوم یعنی مالیه بین الملل تحلیل و ارائه گردیده است. کتاب‌هایی که در حال حاضر در این زمینه موجود می‌باشند غالباً ترجمه بوده و بر اساس شرایط اقتصادی سایر کشورها تدوین گردیده‌اند و کتب تالیفی نیز اغلب در چارچوب فقه همان راستا و بر اساس فضای این کشورها تهیه شده‌اند. لذا در برخی موارد امکان تطبیق و درک مفاهیم را برای دانشجویان مشکل می‌سازند. در این کتاب سعی شده است تا علاوه بر بیان ساده مطالب، وضعیت اقتصاد ایران نیز مورد توجه قرار گیرد و با منظر ترکیب بیشتر مطالب، در ارتباط با مفاهیم ذکر شده در هر بخش، مثال‌های عددی درج شده و برای خودآزمایی و تمرین بیشتر مطالب نیز در انتهای هر فصل سوالات مرتبط درج شده است. این ویژگی‌ها باعث تمایز اثر حاضر نسبت به نوشته‌های پیشین بوده و حاصل تدریس این درس طی سال‌های متوالی می‌باشد.

کتاب شامل ۷ فصل می‌باشد که روند ارائه مطالب بدین شرح است: در فصل اول اطلاعات کلی و تعاریف مربوط به بازار ارز و سیستم‌های ارزی بیان گردیده و در فصل دوم مفهوم تراز پرداخت‌ها، اجزای آن، نحوه تنظیم حسابداری این تراز بر اساس دستورالعمل صندوق بین المللی پول و مشکلاتی که در عمل برای تهیه تراز مذکور وجود دارد، بررسی شده است. در فصل سوم راجع به منحنی‌های عرضه و تقاضای ارز و روش‌های تعدیل تراز پرداخت‌ها و مفهوم نظریه برابری قدرت خرید، بحث و تحلیل انجام شده است. در فصل چهارم، مکانیسم‌هایی که دولت‌ها در اختیار دارند تا به لحاظ سیاست‌گذاری تعادل در اقتصاد و بازار ارز را امکان‌پذیر سازند و مدل ماندل

- فلمینگ توضیح داده شده است. فصل پنجم مدل‌های پولی تراز پرداخت‌ها و تراز دارایی برای تعیین نرخ ارز را شامل می‌شود. در فصل ششم ضمن بررسی منحنی‌های عرضه و تقاضای کل، نحوه دستیابی به تعادل در شرایطی که قیمت‌ها در اقتصاد ثابت نیستند توصیف گردیده و در فصل هفتم، نظام‌های پولی بین‌الملل از گذشته تا کنون و روند تحولات نرخ ارز در ایران، تحلیل و توضیح داده شده است.

این کتاب منبع درسی مفیدی برای دانشجویان دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد می‌باشد و هرگونه پیشنهاد جهت رفع نواقص احتمالی که متوجه نگارنده می‌باشد بر غنای آن افزوده و مراتب ساسگزارای اینجانب را فراهم می‌سازد.

در خاتمه از جناب آقایان دکتر اربابی و دکتر میرزایی نژاد که از پیشنهادات مفید آنها بسیار استفاده نموده مسئولین محترم دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، جناب آقایان دکتر تنهایی اهری، دکتر رضی بخش، دکتر نصایان و سایر عزیزانی که در زمینه انتشار این اثر همکاری‌ها را لازم فراهم نموده‌اند کمال تشکر و قدردانی را دارم.

دکتر عباس صفری

زمستان ۱۳۸۶